

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

*Найденко М. М., здобувач вищої освіти,
Nick2000naid@gmail.com*

*Науковий керівник: Кондратенко Н. Д., к.е.н.,
доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

Фінансовий ризик - це небезпека, пов'язана з неспроможністю міжнародного підприємства реалізувати свої фінансові зобов'язання перед своїми контрагентами. Фінансовий ризик є широким поняттям та може включати в себе неможливість виплатити борги, можливість банкрутства підприємства, неочікувані зміни в фінансовому стані, прибутковості, вартості активів та пасивів. У загальному розумінні ризик - це невизначеність щодо можливих подій у майбутньому.

Фінансові ризики можуть суттєво вплинути на зовнішньоекономічну діяльність підприємств і вимагають уважного аналізу і управління [1, с. 18]. Управління фінансовими ризиками може включати в себе використання різних інструментів: таких як страхування, хеджування та диверсифікація, для зменшення ймовірних небажаних результатів.

У контексті зовнішньоекономічної діяльності міжнародних підприємств фінансовий ризик має велике значення. Основні фінансові ризики, які є характерними для таких підприємств, включають [2, с. 71]:

1. Валютний ризик. З'являється при використанні іноземних валют для формування активів і джерел ресурсів. Він залежить від чисельних факторів, включаючи економічний розвиток країни і політичну ситуацію.

2. Відсотковий ризик. Пов'язаний із змінами відсоткових ставок. Непередбачені зміни в загальному рівні відсоткових ставок можуть негативно позначитися на прибутку підприємства.

3. Фондовий ризик. Пов'язаний із падінням цін на фінансові активи, які торгуються на фондовій біржі.

Навіть на організованому ринку, такому як фондова біржа, можуть відбуватися непередбачені зміни вартості активів через цінові очікування учасників ринку.

4. Ризик дострокового погашення цінних паперів. Це означає, що

емітент цінних паперів рішенням може погасити їх раніше, ніж очікувалося. Інвестору тоді може бути важко знайти альтернативні інвестиційні можливості, які приносять такий же дохід, як очікувалося від попередньої інвестиції.

5. Інфляційний ризик. Пов'язано з ризиком знецінення майбутніх грошових коштів через інфляцію, коли очікується отримання певного процентного доходу або суми від цінного папера в майбутньому, і в цей час інфляція росте, через що ця сума може втратити свою покупну спроможність.

Інфляційний ризик впливає на різні сфери економіки і полягає в зростанні цін на товари, послуги і роботи, що може призвести до зниження купівельної спроможності грошей. Взагалі, інфляційний ризик впливає на всі сфери господарської діяльності і може мати різні прояви [3, с. 163].

6. Ризик ліквідності означає, що міжнародне підприємство може мати проблеми з наявністю достатньої готівки або може мати занадто багато готівки, що заощаджена неефективно та не інвестується.

7. Кредитний ризик утворюється, коли підприємство може втратити гроші через невиконання контрагентами своїх фінансових зобов'язань.

8. Ризик неплатоспроможності виникає, коли підприємство не може провести швидкі розрахунки. Це може статися через тимчасовий брак грошових коштів або інших високоліквідних активів, необхідних для проведення оплати. Найменший наслідок цього може бути втрата часу, а в найгіршому випадку це може призвести до додаткових витрат, наприклад, через втрату вигідного контракту з постачальником або необхідність залучення кредитів для покриття обов'язків.

9. Ціновий ризик утворюється внаслідок можливих змін у ціновій політиці, обумовлених впливом конкурентних факторів. Ціновий ризик виникає, коли підприємець продає або закуповує товари та послуги в рамках зовнішньоторговельної діяльності. [4, с. 111]:

Ціновий ризик у зовнішньоторговельній діяльності може впливати на прибуток і загальний фінансовий стан підприємства, тому важливо ретельно аналізувати та керувати ним для зменшення можливих негативних наслідків.

10. Інвестиційний ризик відображає можливі фінансові втрати, які можуть виникнути під час здійснення інвестиційних операцій. Цей ризик може містити зміни вартості інвестиційних активів або

можливість нездатності здійснити прибуткові інвестиції.

Управління фінансовими ризиками є серйозною складовою успішної інвестиційної діяльності, і воно включає в себе ретельний аналіз, планування та вжиття заходів для зменшення цих ризиків і забезпечення стабільного фінансового результату проєкту.

11. Податковий ризик включає в себе кілька аспектів [5, с. 31]:

- ймовірність запровадження нових податків і зборів або збільшення ставок існуючих податків і зборів. Це може спричинити зростання податкового навантаження на підприємство і зниження його прибутку;

- зміни в термінах і умовах сплати певних податкових платежів. Це може створити додаткові фінансові труднощі для підприємства, якщо воно не готове до таких змін;

- ймовірність скасування чинних податкових пільг для підприємств у певній галузі. Це також може вплинути на фінансові результати підприємства, особливо якщо воно розраховувало на пільги для зниження податкового тиску.

Для підприємства податковий ризик є непередбаченим і може суттєво вплинути на його фінансову діяльність, особливо з урахуванням сучасної фіскальної політики.

Ці ризики можуть бути важливими для підприємств, і їх управління може вимагати використання різних стратегій та інструментів для зменшення можливих негативних наслідків.

Фінансові ризики можна розділити на дві основні групи в залежності від можливості їх передбачення на прогнозовані та не прогнозовані [6, с. 99].

Прогнозовані фінансові ризики засновані на чинниках, які можна спрогнозувати і вивчити на основі аналізу економічних тенденцій, циклічного розвитку економіки, змін на фінансовому ринку та конкурентними чинниками.

Наприклад, до таких ризиків можуть відноситися процентний ризик (зміни відсоткових ставок), ціновий ризик (зміни цін на ринку) та інші подібні ризики, які можна передбачати у короткостроковому періоді.

Непрогнозовані фінансові ризики характеризується повною непередбачуваністю і може виникнути зовсім несподівано. Прикладом таких ризиків можуть бути форс-мажорні події, які неможливо передбачити або запланувати.

Ці ризики виникають у невизначених обставинах і можуть бути

дуже складні для управління.

Отже, класифікація ризиків також може залежати від того, як вони впливають на фінансові результати підприємства. Чисті ризики передбачають можливість нульового або втратного результату в діяльності, тоді як спекулятивні ризики можуть включати потенційний прибуток чи збиток в результаті господарських операцій.

Фінансові ризики завжди переплітаються між собою, і між різними видами ризиків існують причинно-наслідкові зв'язки. Важливою задачею є вибір оптимального методу або комбінації методів для управління цими ризиками, оскільки міжнародна бізнес-діяльність пов'язана з виготовленням і продажем продукції, і фінансові ризики в цьому контексті є складними і взаємозалежними.

Література.

1. Баєва О. І., Васильченко О. О. Особливості управління ризиками в логістиці зовнішньоекономічної діяльності. Економіка і суспільство: наук. фах. Видання. 2018. Вип. 18. С. 17-21.
2. Гуріна О. В., Корнєва Н. О. Управління фінансовими ризиками: навчальний посібник /О. В. Гуріна, Н. О. Корнєва. Миколаїв: видавець Румянцева Г. В., 2022. 359 с.
3. Павлюк Н. І. Внутрішньофірмове управління підприємством при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. *Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології*. Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2019. Ч. 2. С. 158-169.
4. Ігнатенко, Т., & Савчук, К. (2023). The impact of exchange rate fluctuations on the financial performance of an enterprise engaged in foreign economic activity. *SWorldJournal*, 2(18-02), 111–114. DOI:10.30888/2663-5712.2023-18-02-042
5. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. За ред. Бутинця Ф.Ф. 7–ме вид., доп. і перероб. Житомир : ПП «РУТА», 2006. 832 с.
6. Швець Ю. О. Ризики в діяльності промислових підприємств: види, методи оцінки та заходи подолання ризику. *Науковий вісник Ужгородського національного університету* : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М. М. Палінчак. Ужгород : Гельветика, 2018. Вип. 17, Ч.2. С. 131–135.